

Petar Radosavljević

Ivana Olujčić

Odsjek za romanistiku

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Ulica Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb

pradosav@ffzg.unizg.hr

iolujic@ffzg.unizg.hr

Sandra Požar

Staroslavenski institut

Demetrova ulica 11, HR-10000 Zagreb

sudec@stin.hr

KAJKAVSKI ELEMENTI U MEMOARIMA ADAMA MIXICHA IZ KEČE U RUMUNJSKOJ

Hrvati koji danas žive u Rumunjskoj u mjestu Keča (Checea) potomci su kajkavaca doseljenih početkom 19. stoljeća iz Pokuplja u Banat. Prema posljednjem popisu stanovništva Rumunjske iz 2021., danas u Keči živi još samo petnaestak Hrvata, od kojih tek dio još uvijek govori kajkavski ili bilo kakav varijetet hrvatskoga. Jedan od Hrvata kajkavaca iz Keče bio je i Adam Mixich (1896. – 1984.), čije je memoare priredio, preveo i 2014. godine u Rumunjskoj objavio kao dvojezično, hrvatsko-rumunjsko izdanje *Tako je bilo / Așa a fost. Kronika o hrvatima u Keči / Cronica croaților din Checea* njegov unuk, Francisc Mixich. U njima autor, oslanjajući se na znanstvena istraživanja i arhivsku građu, iznosi najprije podrijetlo kečanskih Hrvata, zatim povijest svoje obitelji, a na koncu i svoj životopis, koji je istodobno i povijest Keče i kečanskih Hrvata kroz gotovo cijelo 20. stoljeće. Iako je Adam Mixich svoje memoare nastojao pisati standardnim hrvatskim jezikom, njegov se izričaj odlikuje brojnim posebnostima, među kojima svakako možemo izdvojiti kajkavske elemente njegova materinskog idioma koje u radu podrobnije obrađujemo.¹

---

¹ Zahvaljujemo anonimnom recenzentu na vrlo korisnim primjedbama i komentarima koji su doprinijeli radu.

1. O Hrvatima u Keči

Hrvati kajkavci u Keči uz karaševske su Hrvate i Šokce u Rekašu (Recaș) jedna od triju hrvatskih povijesnih manjina u Rumunjskoj. Povijest je njihova doseljenja u Banat poznata: u Keču su stigli 1801. godine; njihovo je preseljenje iz Pokuplja bilo uvjetovano reorganizacijom Vojne krajine (koju su Habsburgovci provodili od druge polovice 18. stoljeća) i kolonizacijom Banata (koja je započela još u prvoj polovici 18. stoljeća, vrlo brzo nakon povlačenja Osmanlija iz Banata i Oltenije, pred austrijskom vojskom). Naime, nakon što je 1784. Zagrebačkoj biskupiji oduzet posjed Pokupsko, da bi bio uključen u Bansku krajinu, u zamjenu joj je dodijeljeno komorsko dobro Biled u Banatu. Sitni plemići – crkveni vazali, tzv. predijalci, u koje su spadali i preci Hrvata iz Keče, uključanjem u Vojnu krajinu izgubili su kmetove i šume i nametnuta su im nova davanja, pa su praktički bili prisiljeni pristati na preseljenje na ekvivalentne posjede u Banatu, u okviru četiriju sela: Boka, Neuzina, Klarija (danas Radojevo) i Keča (Messner-Sporšić 1931:162, 164).

Hrvati koji su se doselili u Keču, prema Messner-Sporšiću (1931:165–166), potječu iz Kaurića, Slatine, Stankovca kraj Viduševca, Vratečkog, Hotnje i Glinske Poljane, a među najbrojnijima bile su obitelji Mikšić, odnosno kako se pisalo (i još uvijek piše u Rumunjskoj), Mixich (čit. Miksić). Kao i u drugim slučajevima kolonista u banatskim selima, Hrvati su naseljeni u zasebne ulice te su na taj način formirane Srpska Neuzina i Hrvatska Neuzina, Srpska Klarija i Hrvatska Klarija, Srpska Boka i Hrvatska Boka, Rumunjska Keča i Hrvatska Keča.² Nakon raspada Austro-Ugarske prvotno je granica između Kraljevine Rumunjske i Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca tekla između Hrvatske i Rumunjske Keče, no kada su 1924. dvije države provele razmjenu teritorija, Keča je u potpunosti pripala Rumunjskoj. Početkom 50-ih godina prošlog stoljeća Hrvate u Keči rumunjski je komunizam uništio gospodarski i demografski četverogodišnjom deportacijom u Bărăgan (*Memorialul durerii* 1993; Mixich 2014:177–229), no s druge je strane rumunjski kao većinski i službeni jezik države kojoj su pripali pridonio tome da se u Keči kajkavski bolje i dulje očuvao nego u selima u Vojvodini, koja su se brže jezično asimilirala.

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. u Rumunjskoj je bilo 4842 Hrvata, od čega je 4664 navelo hrvatski kao materinski jezik. Od tog je broja u Tamiškoj županiji bilo 179 Hrvata, od kojih je 134 navelo hrvatski

---

² Popis stanovništva Ugarske iz 1891. navodi: Horváth-Neuzina, Szerb-Neuzina, Horváth-Klári, Szerb-Klári, Horváth-Bóka, Szerb-Bóka, Horváth-Kécsa, Román-Kécsa.

kao materinski jezik. U samom mjestu Keča prema istom je popisu bilo svega 15 Hrvata (što predstavlja samo 0,6 % stanovništva mjesta) no kod broja govornika navedena je zvjezdica (*), što znači da je u trenutku popisa broj bio manji od 3, pa nije javno dostupan (RPL 2021). Međutim, prema našim terenskim istraživanjima u Keči provedenima 2021. i 2022., broj mještana koji govore hrvatski (odnosno kajkavski) veći je i iznosi otprilike 10.

S obzirom na vrlo malen broj govornika, koji su mahom starije životne dobi, te na činjenicu da se jezik više ne prenosi na mlađe generacije, kajkavski je u Keči visokougrožen, praktički pred izumiranjem (Olujić–Požar–Radosavljević 2023:148).

Od prethodnih istraživanja koja su se bavila Hrvatima u Banatu možemo izdvojiti sljedeće radove (za sve bibliografske podatke vidi literaturu): A. Messner-Sporšić, *Kolonije hrvatskih plemića u Banatu iz 1931.*; M. Živković, B. Berić, V. Vesku, *O srpskim i hrvatskih govorima u Banatu iz 1962.*; I. Brabec, *Hrvatski govori u Banatu iz 1972.* i *Kajkavci u dijaspori iz 1982.*, S. Krpan, *Hrvati u Keči iz 1983.* i *Od Karaša do Biferna iz 1988.*, I. Jurišić, *Život predijalaca sa posjeda Pokupsko za vrijeme prve ekskorporacije iz 1992.* te *Ekskorporacije u Banskoj krajini od 1784. do 1800.* iz 1994., neobjavljeno predavanje M. Lončarića iz 2008., V. Čvrak, *Predijalci Topuske opatije u Banatu i Zaboravljeni Hrvati u Keči iz 2015.*, S. Vulić *Blago rasutih. Jezik Hrvata u dijaspori iz 2022.*, I. Olujić, S. Požar, P. Radosavljević, *Postoji li još uvijek kajkavski u Keči u Rumunjskoj iz 2023.* i svakako same memoare Adama Mixicha iz 2014. kao i *Genealogiju Hrvata iz Keče* njegova unuka, Francisca Mixicha iz 2020.

2. Memoari Adama Mixicha

Adam Mixich (1896. – 1984.), poznat i pod nadimkom Hodi, završio je osnovnu školu u Keči i dva razreda »realke« u Segedinu. Govorio je četiri jezika: hrvatski, njemački, rumunjski i mađarski. Uz materinski kajkavski idiom poznao je i štokavski, vjerojatno najprije srpski, s kojim se susreo u vojsci, a i u rodnome mjestu, s obzirom na to da u Keči postoji i nemala srpska manjina, ali i standardni hrvatski, koji je upoznao prije svega iz knjiga. Bio je, naime, aktivan član zajednice i upravo zahvaljujući njegovim kontaktima s hrvatskim institucijama (JAZU, Matica hrvatska, Zbor duhovne mladeži u Zagrebu, Pučki kasino u Subotici) osnovana je u Keči hrvatska knjižnica (Šakić–Dobrovšak 2020:754). Bio je i politički aktivan, na lokalnoj razini, pa čak u jednom trenutku i izabran za zastupnika hrvatske manjine u Bukureštu, ali na položaj nikada nije stupio jer je mobiliziran u Drugi svjetski rat, a uskoro je i pala vlada. Većinu podataka o njemu znamo zahvaljujući njegovoj knjizi sjećanja.

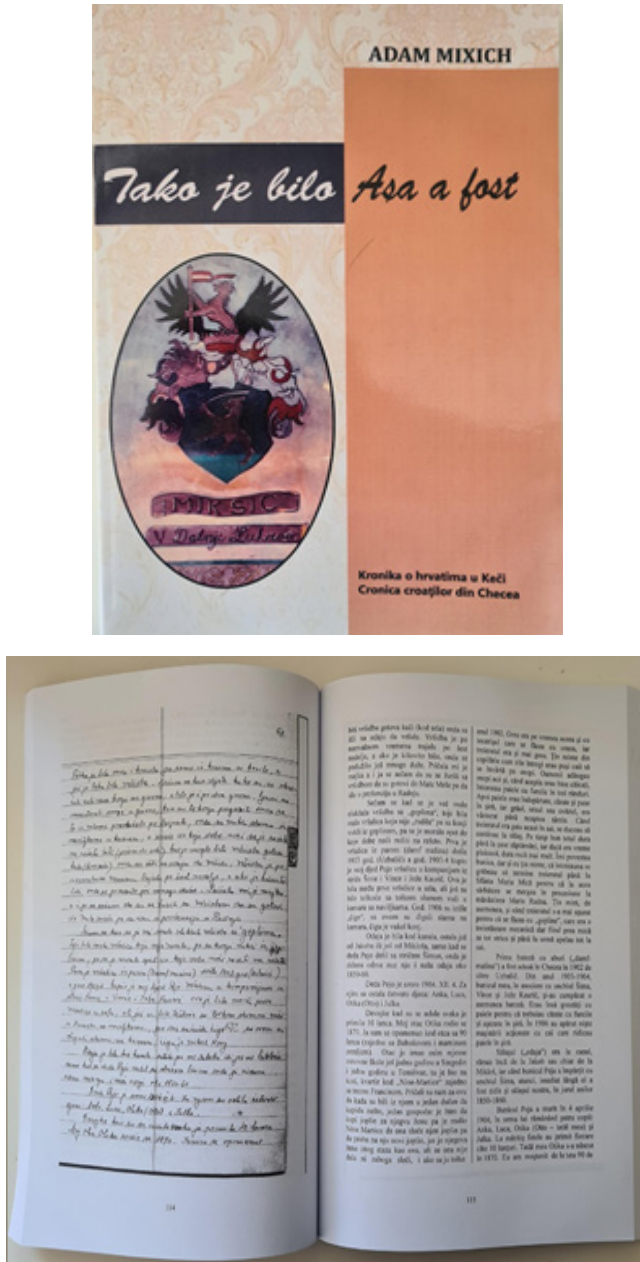
Memoare Adama Mixicha pod naslovom *Tako je bilo / Așa a fost. Kronika o Hrvatima u Keči / Cronica croaților din Checea*³ priredio je, preveo i 2014. godine u Rumunjskoj objavio kao dvojezično hrvatsko-rumunjsko izdanje njegov unuk Francisc Mixich. Knjiga, koja sadrži 274 stranice i 3 stranice predgovora, uređena je tako da se na lijevoj stranici nalazi preslika autorova rukopisa (koji je dovršen 1974., na 150 stranica bilježnice), a na desnoj, u dva stupca, vjeran prijepis rukopisa i prijevod teksta na rumunjski jezik. Adam Mixich, naime, namijenio je knjigu prije svega hrvatskoj zajednici u Keči: »Ja pišem o nama, o Hrvatima iz Keče, da bi ostalo za vas mlade, da nebi izgubili u zaborav kroz što smo mi prošli!«, navodi F. Mixich u *Predgovoru*, citirajući djedove riječi (Mixich 2014:I). No u vrijeme kad je na red došlo objavljivanje, broj govornika hrvatskoga u Keči toliko je opao (kako smo već i naveli) da je rumunjski prijevod postao nužan da bi knjiga uopće doprla do ciljanoga čitateljstva. Kako priređivač Francisc Mixich navodi, transkripciju je proveo s maksimalnom vjernosti, čak i ako rukopis sadrži gramatičke greške i nesuglasice. Prijevod na rumunjski tek je mjestimice nekonzistentan, poneki su dijelovi (prijepisi dokumenata) preskočeni, a ponekad pak prevoditelj dodaje dobrodošla pojašnjenja.

Kao jednu od specifičnosti transkripcije priređivača možemo istaknuti bilježenje bezvučne postalveolarne afrikate kao č, dok je uvidom u rukopis A. Mixicha vidljivo da je grafem kojim se on koristi više sličan slovu ć. Primjeri iz knjige ovdje su preuzeti na način kako ih je F. Mixich transkribirao, no mjestimice je zbog pogrešaka u transkripciji bilo potrebno provjeriti izvorni oblik u rukopisu i preuzeti ga.

Knjiga ima dva veća poglavlja. Prvo poglavlje pod naslovom *U kratko, Povjest hrvata u Keči* obuhvaća potpoglavlja *Kako se sprovela ova naseoba, Hrvatska opština, Škola, Dom, Biblioteka u Dom, Crkva, Politički život hrvata u Keču*. Drugo poglavlje, naslovljeno *Opis našeg obitelji Mikšič Rošulj* sadrži potpoglavlja: *Moj životopis Mikšič Adam Rošulj (Hodi), 10.II.1919 venčali smo se, Konačno je došao 18 juni 1951..., 18 juni 1951, Šta smo sve kući ostavili po minimalnoj ceni, Poplava 1955. 26. VIII., O slobodi*, posebno izdvaja pojedine godine kao zasebne podnaslove (1960, 1961., 1962., 1963.). Na kraju knjige nalazi se *Dodatak* u kojem piše o nekim osobama iz obitelji i iz sela, pa unuk ističe kao podnaslove ili podebljavajući dijelove rečenica (u rukopisu su ili podcrtani ili napisani većim slovima): *Tetec Franci (Mikšič Števin)*, (»napred nisam nigde opomenuo o«) *služiteljima*, (»Nemogu da završim, a da ne spominjem i našu sirotu i patnicu«) *Mamu Tonku te Rozika*. Ispred teksta nalazi se fotografija Adama Mixicha kod putokaza za Keču, a na kraju više obiteljskih fotografija, uključujući i one snimljene u Brateșu.

---

³ Adam Mixich drži se rumunjskoga pravopisa i piše sve etnonime, pa tako i *hrvat*, malim početnim slovom.

Slika 1. Adam Mixich, *Tako je bilo / Așa a fost. Kronika o hrvatima u Keči / Cronica croaiților din Checea*.

Iako osobna sjećanja zauzimaju najveći dio knjige, Mixich uvodni dio posvećuje povijesti Hrvata u Keči i obiteljskoj povijesti – počinjući od rođonačelnika generala Levče iz Turopolja. Kao povjesničar-amater Mixich za dobar dio teksta ne citira izvore i uglavnom nije jasno na kojim izvorima temelji neke tvrdnje. Spominje, međutim, da nisu puno znali o povijesti svojega doseljenja sve dok 1934./1935. nisu dobili *Povijest Turopolja* i rad Messnera-Sporšića o kolonizaciji Hrvata u Banatu.⁴ Kad su od 1925. do 1926. gradili crkvu, navodi Mixich, uzidali su u temelje i u kuglu križa zapis o svojoj povijesti koju je sastavio Šimica Mikšič Rošulj, ali »taj zapisnik nije tačan« jer tada još nisu imali spomenute knjige (2014:89). *Povijest Turopolja* zacijelo je knjiga Emilija Laszowskoga *Povijest plem. općine Turopolja nekoć Zagrebačko polje zvane*, koja je objavljena 1910. Kao i Laszowskoga, rad A. Messnera Sporšića, *Kolonije hrvatskih plemića u Banatu*, iz 1931., Mixich uzima kao vjerodostojan, ali ne ustručava se od povremenoga polemiziranja s njim, ne samo o stvarima kojima je bio svjedokom nego i o povijesti, pa tako npr. piše: »Dr. Ante Mesmer-Sparšič⁵ njegovim prikazu »Kolonija hrvatskih plemića u Banatu« pokazuje dasu Mikšići došli u Keči iz sela Slatine (Pokuplje). Prema gore navedenom pismu, bili bi Mikšići iz Taborišta, isto se može viditi i iz matice umerli u Parohiu Čarpiņiș dasu oni koji su prvi došli u Keču, rođeni u Taborište i umerli u Keču. Ima i takvih slučajaja dasu žena rođena u Slatinu, udata u Taborište i umerla u Keču.« (2014:9). Osim crkvenim maticama, autor se služio i starim dokumentima koje je sačuvala njegova obitelj ili susjedi (neke i prepisuje), a vjerojatno i nekom rumunjskom ili mađarskom povijesti (Banata?) koju ne možemo sa sigurnošću identificirati, rješenjima o nasljeđivanju te usmenom predajom (npr. »Slušao sam od naši stari dasu naši stari bili straštveni ribari i lovci pa se zato naselili u ričinami. Po mojemu mišljenju to su samo bile bajke, dok stvarno je ona nagodba između Zagreba i Beča...«; Mixich 2014:35).

Budući da je Mixich rođen krajem 19. stoljeća, a umro osamdesetih godina 20. stoljeća i da je cijeloga odraslog života bio aktivno uključen u politička zbivanja na lokalnoj razini, njegovi su memoari istodobno i (jedina) povijest Hrvata u Keči u 20. stoljeću. Njegova knjiga pokazuje da su Hrvati u Keči bili imućni, mogli slati djecu u škole, pomagati drugima i da su u svojoj sredini bili važan čimbenik odlučivanja. Najpotresnije stranice Mixicheve knjige odnose se na deportaciju u Bărăgan i godine provedene

---

⁴ Da je i sam Messner-Sporšić neke arhivske podatke pogrešno interpretirao, pokazuje Čavrak (2025:64–69).

⁵ Autor piše »Mesner Sporšić« ili »Mesmer Sporšić«, unuk transkribira »Mesmer Sparšič«.

u »sužanjstvu« (autor piše »suzanstvo«). Kad su, naime, nakon zahlađenja odnosa između Jugoslavije i Sovjetskoga Saveza 1948., narušeni odnosi i između komunističke Rumunjske i Jugoslavije, rumunjske su vlasti odlučile deportirati preko 44.000 osoba nastanjenih duž cijele granice – od mjesta Baba Veche na tromeđi Jugoslavija–Rumunjska–Mađarska do mjesta Gruia na jugoslavensko-rumunjsko-bugarskoj granici, u pojasu dubine 25 km (Milin 2023:486–487). Deportacije su zahvatile i Hrvate (i ne samo njih) iz Keče, koji su viđeni kao simpatizeri Jugoslavije (kao i mnogi drugi, Adam Mixich imao je rodbinu u Neuzini, preko granice) i kao kulaci (rum. *chiaburi*). Adam Mixich ističe u rukopisu »18 juni 1951«, dan kad je s obitelji bio prisiljen preseliti se u negostoljubivi Bărăgan, noseći sa sobom samo ono što je stalo na kola, dok mu je ostalo uglavnom bilo zaplijenjeno, uz simboličnu novčanu naknadu (Mixich 2014:180). Njihov petogodišnji prisilni boravak u mjestu Frumușița (Mixich piše i fonetski, Frumušica), odnosno u novom selu Brateș/Brateš, osnovanom izvan postojećega, bio je ispunjen nedaćama (gradnja kuća od ćerpiča, bolesti, poplava). Kad su se vratili, kuće su bile zapuštene, zemlja konfiscirana, više nije bilo dovoljno djece da se održi hrvatska škola u Keči. Otada su većinom za život zarađivali radeći u zadruzi (»colectiv«) u koju su bili neizravno prisiljeni ući (»očešnečeš morali smo zajti u kolektiv«; Mixich 2014:239).

3. Jezik Mixichevih memoara

Iako Mixich svoju knjigu namjenjuje prije svega potomcima nekadašnjih kolonista, očito ima na umu i neku širu publiku – vjerojatno u Hrvatskoj odnosno Jugoslaviji, s obzirom na to da se jezikom kojim piše, kako se čini, nastoji približiti standardu. No unatoč tome u tekstu se mogu identificirati brojni elementi Mixicheva materinskoga kajkavskog idioma. Da je memoare očito namjerno pisao jezikom različitim od onoga kojim se služio u svakodnevnom životu, možemo potvrditi usporedbom s pričama koje je kazivao Balintu Vujkovu (1971:358–365), a koje, smatramo, predstavljaju njegov istinski idiolekt.

Posebnosti jezika memoara Adama Mixicha pridonose uz kajkavske elemente i rezultati dodira s okolinskim idiomima, rumunjskim i srpskim (karakteristični za govor Hrvata iz Keče). Rezultati dodira s rumunjskim vidljivi su na sintaktičkoj i leksičkoj razini. Na sintaktičkoj razini dolazi do izražaja gubljenje opreke mjesta i cilja, odnosno međusobno smjenjivanje akuzativa i lokativa (usp. *sa sedištem u Veliku Goricu; još celi dan smo ostali u vagonu u Keču; u Temišvaru smo stigli prema dok smo u Keči na stanici*), uporaba lične zamjenice umjesto povratne (*Poneli smo sa nama dva konja*

(*Julka i Drina*), *jednu kravu (Magduš)*) i posvojne umjesto povratno-posvojne (usp. *On sa njegovom tvrdom rukom održi kratak govor; da ona sleče njen joplin prema Svojim Potomstvu*), udvajanje objekta (*Mene su me uzeli na ramenima; Mene su me unapredili u cugfirera*), konstrukcije sa subjektom u dativu (*Izgleda da je već Etuške bilo sramota prema rumunjskom »(ei) i-a fost ruşine«*), a rezultat je dodira katkad i nesročnost (*u Čenejskoj srezu, dolazila neke obitelji, pod ugarskoj vlašću, živo dopisivanje iz glavnom tajnikom Vinko Sirovatka*, pri čemu je u posljednjem primjeru riječ i o utjecaju na apoziciju koja u rumunjskome mora biti u nominativu).

Utjecaju iz obaju okolinskih jezika može se pripisati mjestimično kolebanje između uporabe infinitiva i *da*-konstrukcija, iako infinitiv i dalje postoji kao kategorija (npr. *iči, podiči, napustiti*), usp. *dok nismo počeli da zidamo kuću prema hteli su zidati crkvu na mjesto stare crkve, nisu hteli ni čuti* (usp. danas u Keči: *neću da jem, mogu da divanim, nisu šteli da otkážedu*; Olujić–Požar–Radosavljević 2023:145).

Očekivano, dodirrom s rumunjskim jezikom pogođen je i leksik, a bilježe se posuđenice koje većinom pripadaju području administracije i ideologije: *arenda* 'najam', *arendirati* 'najmiti', *armisticija* 'primirje', *čabur* 'kulak', *dolma* 'nasip', *examen* 'ispit', *guvern* 'vlada', *incadriran* 'uvršten', *inginer agricol* 'inženjer agronomije', *klasa* 'razred', *komisija za inventar*, *kota* 'kvota', *milicist* 'milicajac', *Proletarska diktatura*, *şantier* 'gradilište', *vizitacija* 'posjet, vizita', *vot* 'glas na izborima', *votirati* 'glasati'. Kao što se vidi, neke od posuđenica autor bilježi bez grafijske prilagodbe. Ovamo se mogu pridružiti i kalkovi, npr. *Nama nije bilo slobodno dalje iči od sela nego samo 10 km < rum. nu e slobod* 'nije dopušteno'; *sam stigao dasam je ja isplatio < am ajuns să* 'došlo je do toga da sam'.

Trag u leksiku ostavio je i dodir sa štokavskim govorima: *Crveni krst, jedared* 'jednom', *ker* 'pas', *kuča, kuči, leb* 'kruh', *maniti* 'ostaviti', *mlogo* 'mnogo', *otaj* 'taj', *pasulj* 'grah', *rđavo* 'loše', *voz* 'vlak'. Unutar toga znatan dio zauzimaju turcizmi: *avlija* 'dvorište', *čoban* 'pastir', *čošek* 'kut', *divan* 'govor, razgovor', *đak* 'vreća', *đubre* 'smeće', *hajgir* 'pastuh', *komšilug* 'susjedstvo', *ođak* 'dimnjak', *pajvan* 'spona, konop na konjskim nogama', *penđer* 'prozor', *pirinđerija / pirinđija* (uz *orezerije*) 'polja riže', *sanduk*. Neki od turcizama, poput *čoban*, jednako glase i u rumunjskome, pa im neposredan izvor može biti dvojak. Ne treba zaboraviti ni činjenicu da su doselili s rubnog područja kajkavskog narječja, a za obitelj Delimanić navodi Messner-Sporšić da je u Pokuplje stigla iz Virovitice (1931:165), pa su barem neki od turcizama moguće bili prisutni u njihovom govoru i prije doseljenja – npr. glagol *divaniti* zabilježen je u suvremenim govorima Pisarovine i lekeničkoga kraja (Celinić 2020:14, Sveto-

petrić–Perić 2023:17) te u *Rječniku hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*. U leksiku banatskih govora tipični su hungarizmi: *felmenteš* ‘poljoprivrednik’, *nemeš* ‘plemić’, *olaj* ‘ulje’, *polgari* ‘građanska škola’, *vašor* ‘sajam’ i germanizmi: *birt* ‘kavana’, *cug* ‘vlak’, ‘vod’, *čušpajs / čuspais* ‘varivo’, *foraus* ‘trijem’, *kiskant* ‘ljubim ruke’, *kola* “foršpane” ‘zaprežna kola’, *kost* ‘(pre)hrana’, *koštati*, *kšertovati* ‘zarađivati’, *kvarter* ‘smještaj’, *plac* ‘parcela’, *plekan* ‘limen’, *staier* ‘porez’, *šopra* ‘šupa’, *šparati* ‘štedjeti’, *šparkasa* ‘štedionica’, *špic* ‘vrh’, *špital* ‘bolnica’, *štafir* ‘pokretni miraz’, *štalog* ‘staja’, *šverc* ‘krijumčarenje’, *tej* ‘čaj’, *urlap* ‘dopust (u vojsci)’, *veksla* ‘mjenica’, pri čemu i ovdje treba napomenuti da su neki od likova podudarni u rumunjskome, pa im je izvor dvojak (npr. *birt*, *šopron*, *štalog*, *špital*).

4. Kajkavski elementi Mixichevih memoara

Kako je u svojim istraživanjima 1972. i 1982. utvrdio Brabec (koji, do duše, daje podatke za sva četiri sela u Banatu u koja su se naselili kajkavci, uglavnom ih ne odvajajući), a za fonološki dio već prije i Živković, Berić i Vesku (1962:87–89), u drugoj polovici dvadesetoga stoljeća u Keči se još govorilo kajkavski. Kao osnovna obilježja toga govora zabilježeni su ekavski refleks *jata*, poluglas koji je dao *e* (npr. *cucek*, *sem*, *sveker*, *sneja*), srednje afrikate, čuvanje dočetnoga *-l* i skupine *šč*, zatim u imeničkoj morfologiji nastavak *-um* u instrumentalu jednine, *-of* u genitivu množine a-vrste, *-e* u lokativu jednine, a u glagolskoj morfologiji nastavak *-du* u 3. licu prezenta, skupina *-jd-* u glagola s korijenom *id-* te futur tipa *bum išel*.⁶ Ta su obilježja prisutna i u spomenutim bajkama koje je Mixich kazivao Balintu Vujkovu, ali nisu u jednakoj mjeri zastupljena i u Mixichevoj memoarskoj prozi.

U sljedećim poglavljima prikazano je kako se jezični elementi specifični za kajkavski govor Keče reflektiraju u memoarima Adama Mixicha: zamjenica *kaj*, refleks *jata*, refleks poluglasa, dočetno *-l* u glagolskim pridjevima radnim, skupina *-šč-*, skupina *-jd-*, protetsko *v-*, kolebanje oko upotrebe glasa *h*, zamjena zvučnog suglasnika bezvučnim nakon stanke, izostanak palatalizacije, futur (i infinitiv), položaj negacije, morfološke i leksičke osobitosti.

4.1. Zamjenica *kaj*

Našim istraživanjima na terenu u Keči 2021. i 2022. potvrđena je uporaba zamjenice *kaj* (kao i *zakaj*) uz uporabu zamjenica *nešta* i *ništa* kod stari-

⁶ Većina spomenutih obilježja (osim genitiva množine na *-of* i futura s glagolom *biti*) potvrđena je i u našim istraživanjima u Keči 2021. – 2024., iako uz konkurenciju štokavskih oblika, osobito u mlađih govornika (Olujić–Požar–Radosavljević 2023).

jih govornika, ali i kod mlađih, koji, doduše, uz *kaj* koriste i *što*, *šta* te *zašto* (Olujčić–Požar–Radosavljević 2023:144). I u samoga Adama Mixicha u gore spomenutim pričama (Vujkov 1971:358–365) nalazimo gotovo isključivo *kaj*, *nikaj*, *nekaj* i *zakaj*, no u memoarima ne nalazimo nijedan primjer te zamjenice (ni kao upitne ni kao odnosne ni kao dio neodređenih zamjenica). To jasno upućuje na namjeru: Mixich u knjizi svjesno izbjegava zamjenicu *kaj*, najprepoznatljivije obilježje kajkavskoga narječja, kako njegovi memoari ne bi imali dijalektni, kajkavski karakter. Umjesto toga u najvećem broju slučajeva koristi se zamjenicom *što* (45 puta u tekstu) i *šta* (20 puta), a tu su i *zašto*, *nešto*, *nešta* (jedanput), *ništa*. Navodimo nekoliko primjera: *Što si čuo novoga?; ...niko ništa nije znao...; ...svašta druge teškoča...; ...zašto smo mi okriroljeni, zašto se sa nama i našim obiteljima to činilo...; ...ali štačeš ako nečeš na front...; stavljala mi je pitanje da šta će biti iz mađarskom i nemačkom djecom; Kad smo nešto natovarili na kola, voda nas već opkalja...*

4.2. Refleks *jata*

Jat se u memoarima odrazio vrlo raznoliko, kao *e*, *je*, *ije* i *i*. To dobro ilustriraju ovi citati: *Ove godine u proleće, lijepo proletne kiše ..., celo polje je bilo vanredno lijepo. Tako da je bila pred nama da za kratko vreme otpočmemo lijepu i bogatu žetvu. Ječam je bio već za koj dan za kosu a žito je lepo rudelo pa je isto stajalo za koj dan prid žetvu; ...on je osnovao i izučio tamburaško društvo, koji posle ljepo uspjevalo sve do drugog svetskog rata.*

Zbog toga smo provjerili učestalost upotrebe oblika *s e*, *je* odnosno *ije* na primjeru čestih riječi: *cijeli*, *čovjek*, *dijete*, *dio*, *lijepo*, *mjesto*, *vidjeti*, *vjera*, *vrijeme*. Iako ima primjera u kojima se oblici koji sadrže ekavski i (i)jekavski oblik *jata* koriste ravnopravno (*mesto*, *mjesto*), provjera je pokazala da se u nekim slučajevima može nazrijeti sustavnost: u nekim se riječima (i)jekavski refleks *jata* pojavljuje samo sporadično (*čovek*, *čovjek*), ikavski je refleks u pojedinim riječima također redovit (glagolski pridjev radni *vidili*, *vidio*, uz jednom *vidla* i dvaput *vidjelo*) ili obilnije zastupljen (*prid* u odnosu na *pred*), a u drugima je gotovo uvijek (i)jekavski (*dijete*/*dijeca*, *usjev*, *vjekovima*). U tim slučajevima moglo bi se pomišljati na (i)jekavski refleks *jata* u dugom slogu, no iako Brabec (1982:77) bilježi da u Boki dugi *jat* daje *îê*, ta pojava nije zamijećena u suvremenim istraživanjima u Keči ni u pričama koje je objavio Vujkov. U interpretaciji se, međutim, možemo osloniti isključivo na pisanu riječ, zvučnih zapisa Adama Mixicha nemamo, a u novije vrijeme zabilježene su fluktuacije u duljini pojedinih naglasaka (Olujčić–Požar–Radosavljević 2024), tako da je teško utvrditi je li riječ uistinu o pojavi koja zahvaća samo duge naglašene slogove (i to nesustavno). Neki primjeri (*djeca*, *mjesto*/*mijesto*) očigledno se ne uklapaju u taj obrazac.

Neke slučajeve ekavskog refleksa ne možemo sa sigurnošću interpretirati kao kajkavsko obilježje, nego bi im izvor mogao biti i srpski, osobito u spoju s dočetnim *o* (npr. *deo, hteo, menjao, naneo, podelio*) ili u leksemima koji nisu tipično kajkavski (npr. *nedelju dana, posledice, sedištem*). Riječ *celi* ostvaruje se samo ekavski, no u tekstu nema nijedne potvrde oblika *ceo*, koji bi bio tipično srpski. Riječ *vreme* zabilježena je isključivo u ekavskom obliku, što ne začuđuje s obzirom na to da, osim u samom kajkavskom i u srpskom, u istom obliku postoji u rumunjskome, što je moglo utjecati na prevlast takva oblika.

4.3. Refleks poluglasa

Uz štokavski hrvatski (i srpski) refleks poluglasa *a*, u Mixichevu se tekstu može pronaći i kajkavski refleks *e*. Mjestimično smjenjivanje refleksa ocrtava ovaj citat: *...prva drva koje smo našli prvi dan za koljibe bile su tenke vrbe koje smo našli kraj puta, to je već silan narod koji je pre nas stigeli, posekli, pa je ostalo samo sitnije tenke grančice*. Uz navedene pronađene su i ove potvrde: *deske, lanec, otec, tenkog, tetec, trošek* te obilje primjera glagolskog pridjeva radnog: *donesel, mogel, podigel, prešel, stigeli, vukel...*

4.4. Dočetno *-l* u glagolskim pridjevima radnim

Unatoč znatnoj prevlasti oblika s dočetnim *-o* (izbrojeno je dvjesto potvrda samo za oblik *bio*) u Mixichevim memoarima zatječu se brojni oblici glagolskoga pridjeva radnog (u jednini muškoga roda) s dočetnim *-l* (a uporaba sličnih oblika potvrđena je i u Keči 2021. i 2022.): *arenderal, digel, donesel, formiral, imal, ispunil, izmaknul, mogel, podigel, prelioval, prepisal, prešel, pustil, razbacal, snabdeval, stigeli, vukel* (vjerojatno pod utjecajem štokavskih idioma umjesto očekivanoga kajkavskoga *vlekel*). Navodimo i sljedeće primjere: *sam još tako mogel stići, Kad bi nas neko posjetil* (spoj s jekavskim refleksom *jata*), *ako bi miš probušil, deda Pejo delil sa stričem Šimun, rumunski naučil od slugi, Kad je Franci stigeli kući*.

S obzirom na ograničen korpus, primjeri imenica ili pridjeva s dočetnim *-l* (ili s *-o* na njegovu mjestu) nisu uočeni iako je u govoru Hrvata u Keči zabilježen lik *anđel*.

4.5. Skupina *šč*

Čuvanje kajkavske skupine *šč* (prema polaznom *stj/skj*) potvrđeno je većinom u raznim oblicima glagola *puščati* (*pušča, puščaju, puščan, puščani*), a uz njih još su ove potvrde: *prščala, iščemo, išče, razmeščali*.

4.6. Skupina *jt, jd*

U glagolima s korijenom *id-* na dosta se mjesta čuva kajkavska nepremetnuta skupina *jt* odnosno *jd* (*dojti, prejti, zajti, najdem, dojde*), kao i infinitiv *iti* (prema *dođu, iči, izači*), npr. *Imao sam priliku da najdem, dojde* *Etuška, Počela je komisija iti od koljibe do koljibe, ...on se je osudio da dojde iz Velike Ječe..., ...očeš-nečeš morali smo zajti u kolektiv*. Paralelno, međutim, nalazimo u Mixichevoj knjizi i infinitiv *iči* (*nisu hteli iči na takav rad, moram iči na front, nemogu više iči na rad u kolektiv*) te prezentske oblike izvedenih glagola s metatezom i jotacijom (*izađe iz birta, dođu drugi vagoni, da nađem načina*).

4.7. Protetsko *v-*

Kao tipično kajkavsku značajku zabilježili smo, iako rijetko, protetsko *v-*, npr. *vuzdice* (uz zabilježeni oblik *uzdice*) i *vuši*.

4.8. Kolebanje oko uporabe glasa *h*

Primjetno je kolebanje oko uporabe glasa *h*, pri čemu on može otpasti na svim položajima u riječi: na početku (usp. *aljine, artiji, leb* prema *hoditi, hartiji*), u sredini (*poištvo, kujna, uvatiš* prema *sahraniti*) i na kraju (*odma, stra, na klupa, L.*), osobito u genitivu množine pridjeva i zamjenica (*matice umerli, Kraljevski dvora, veliki posednika, od ovi terora, kod naši stari, nije bilo nepismeni*). Usto glas *h* može u intervokalnom položaju biti zamijenjen glasom *j* ili *v* (*mačēja, suvo*), a zabilježili smo i njegovo pojavljivanje na neetimološkom mjestu kod riječi *halat* 'alat'.⁷

4.9. Izostanak palatalizacije

U tekstu se mogu pronaći potvrde nepalataliziranih oblika tipičnih za kajkavski. Najviše je puta zabilježen izostanak druge palatalizacije (odnosno sibilizacije) u nominativu množine *a*-vrste (*čehi, plugi, podatki, seljaki, težaki, veleposjedniki*) i lokativu jednine *e*-vrste (*jarugi, knjigi, prtljagi, snagi*), a potvrđen je i izostanak treće palatalizacije (odnosno alternacije *g/lz*) kod glagola (*stigale*).

4.10. Zamjena zvučnog suglasnika bezvučnim

Iako u govoru Hrvata u Keči nije zabilježeno sustavno obezvučenje na kraju riječi, u Mixichevim memoarima pronašli smo kajkavsku zamjenu zvučnog suglasnika bezvučnim na kraju riječi: *odjedaret* 'odjednom' i u toponimu *Bilet* < Biled.

---

⁷ Pojavljivanje protetskog glasa *h* na neetimološkom mjestu možda je moguće povezati i s utjecajem banatskog dijalekta rumunjskoga gdje postoji takva pojava (Rusu 1984:253).

4.11. Imenska morfologija (imenice, zamjenice, pridjevi)

I u imenskoj morfologiji zabilježili smo neke tipične kajkavske oblike. Takav je nastavak *-e* za dativ i lokativ jednine imenica *e*-vrste (*Jose Lukeniču, Biskupije, prema Keče, države; po Srbije*), te nastavci *-om* i *-um* u instrumentalu jednine imenica *i*-vrste i *e*-vrste (*vlasčom, svečanošćom, pomoćom; kulturum, smrčum, iz Rusijum*), pri čemu je potonji tipičan za izvorišne govore u krajevima iz kojih su se govornici doselili. Sasvim je osobita pojava, nepoznata u kajkavskome u Hrvatskoj, proširenje osnove nekih imenica na samoglasnik sa *-n-*: *Bibi > Bibina, Franci i Pubi > s Francinom i Pubinom*.⁸

U sklonidbi zamjenica i pridjeva bilježi se kao posebnost nastavak *-im* u lokativu jednine muškoga roda (*njegovim, nemačkim, u ovim izlazu, po našim načinu, u drugim društvu, po kakvim poslu*), a u množini zamjenica čuva se kajkavski dativni i lokativni nastavak *-ami* (*nami, o nami*).

4.12. Glagolska morfologija

Kad je riječ o glagolskoj morfologiji, kod Mixicha se ističe nastavak *-du* u 3. licu množine prezenta: *čedu, dajedu, javljaju, javidu, možedu, nudidu, otvoridu, prevučedu, pridajedu, primidu, se nalazidu, stignedu, tražidu, vučedu*. Taj nastavak, uobičajen i kod današnjih govornika iz Keče, postoji u izvorišnim turopoljsko-pokupskim govorima (Brabec 1972:258), ali i u vojvođanskim govorima (usp. Ivić 2001:102), što je moglo podržati njegovo čuvanje, osobito prije regulacije granice 1924. godine (usp. Olujić–Požar–Radosavljević 2025:129). Uz to smo zabilježili druge kajkavske prezentske oblike: *penjaju se, spominja se, umiraju*, te primjere kajkavske tvorbe nesvršenoga vida: *donaša, doprinaša, podnašali smo, podnašamo, preletavale*.

Što se tiče futura, kako smo utvrdili i istraživanjem u Keči 2021. i 2022.,⁹ Mixich se gotovo isključivo koristi futurom s glagolom *htjeti*, npr. *dobićemo, će biti plaćen, da čedu izgubiti, će doći, Dalje ću se još baviti o našem obitelju, da šta ćeš moći sa svojom proizvodnjom učiniti*. U pričama pak iz *Cvjetova mećave* (Vujkov 1971:363) upotrebljava i kajkavski futur, tako da se u znatno manje teksta može pronaći više potvrda: *budemo te jurili, ne buš više nosila stari budur, ne buš više raubšic, ne bude gladen nijedan Čačkov dečkerec*. Ipak, i u memoarima je zabilježeno nekoliko potvrda duljeg oblika kajkavskog futura s glagolom *biti*: *da budemo i mi išli sa magazinom napred za frontom*,

---

⁸ Tu smo pojavu zabilježili i kod današnjih govornika u Keči (čak i kod općih imenica, npr. *autonom*) i kod kajkavaca u Boki u srpskom dijelu Banata (usp. Olujić–Požar–Radosavljević 2025:130).

⁹ Nema potvrđenoga kajkavskog futura, samo vrlo rijetke uporabe svršenog prezenta glagola *biti* u značenju budućnosti kod najstarije ispitanice, isključivo u duljem obliku (*budem sutra*); umjesto toga bilježi se futur s glagolom *htjeti*.

*nebude se davalo najviše 2 kg žita na normu, da se bude »novac menjao«, a posljednja potvrda zanimljiva je zbog spoja sa srpskim oblikom pridjeva radnog. Jedina potvrda kratkoga oblika *buš* nalazi se u citatu pjesama koje su se pjevale nakon ukinuća kmetstva 1848. godine: »Ne buš Nemeš«, koji ima dva značaja, po hrvatski: »Ne buš više Nemeš«, a po madarski: »Ne busulj Nemes«.*

4.13. Položaj negacije

I u sintaksi je potvrđena jedna tipično kajkavska crta: niječna čestica odvojena je od glagola *biti*, npr. *ni se je preselila, ni se je tiskalo, ni se je mnogo starala; U ovom sanatorijumu bolest niseje dalje razvijala; u polju nise je moglo raditi.*

4.14. Leksik

Uz prije navedene leksičke posebnosti Mixichevih memoara, potvrđeni su i neki tipično kajkavski leksemi kao što su *bicko* 'nerast', *iskati* 'tražiti', *iža* 'kuća', *joplin* 'kaputić', *lanec* 'mjera zemlje', *Mala Meša* 'Mala Gospa', *nigdo* 'nitko' te neki likovi koji se od standardnih razlikuju fonološki: *med* 'među', *obodva*, *svečenje* 'posvećenje', *tenko*, *tetec*, *vuši* i sl.

5. Zaključak

Istraživanjem jezičnih obilježja memoara Adama Mixicha utvrđeno je da se autor pri pisanju pokušao približiti standardnom hrvatskom jeziku. Možemo stoga pretpostaviti da je publika kojoj je namijenio djelo iako su mu na prvome mjestu sumješteni ipak šira od toga. U tekstu se sustavno uočavaju rezultati dodira s okolinskim jezicima kojima je u višejezičnoj banatskoj sredini autor bio izložen i koje je, štoviše, poznavao, ali i drugi elementi njegova materinskoga kajkavskog idioma koji se pojavljuju kroz čitav tekst u različitim omjerima.

Literatura i izvori

- Brabec, Ivan. 1972. Hrvatski govori u Banatu. *Ljetopis Jugoslavenske akademije*, 76, 257–260.
- Brabec, Ivan. 1982. Kajkavci u dijaspori. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 6, 77–84.
- Celinić, Anita. 2020. Kajkavsko narječje / Kajkavian. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 24, 1–37.
- Čavrak, Vladimir. 2015a. Predijalci Topuske opatije u Banatu. *Godišnjak za znanstvena istraživanja*, 7, 53–73.
- Čavrak, Vladimir. 2015b. Zaboravljeni Hrvati u Keči. *Riječi. Časopis za književnost, kulturu i znanost Matice hrvatske Sisak*, 1–4, 51–62.
- Čavrak, Vladimir. 2025. Preseljenje Hrvata iz pokupskih imanja zagrebačkog biskupa u Banat. Ur. Čavrak, Vladimir. *Hrvati u Boki, Zbornik radova sa znanstveno-stručnoga skupa "Hrvati u Boki" održanoga u Boki 21. rujna 2024. godine*. Subotica: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 31–86.
- Ivić, Pavle. 2001. *Dijalektologija srpskohrvatskog jezika: uvod i štokavsko narječje (Celokupna dela Pavla Ivića, II, red. M. Radovanović)*. Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Jurišić, Ivan. 1992. Život predijalaca sa posjeda Pokupsko za vrijeme prve ekskorporacije (1784–1793). *Radovi, Zavod za hrvatsku povijest*, 25, 163–166.
- Jurišić, Ivan. 1994. Ekskorporacije u Banskoj krajini od 1784. do 1800. *Radovi, Zavod za hrvatsku povijest*, 27, 99–110.
- Krpan, Stjepan. 1983. *Hrvati u Keči*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.
- Krpan, Stjepan. 1988. *Od Karaša do Biferna. Zapisi o Hrvatima u Rumunjskoj, Mađarskoj, Čehoslovačkoj, Austriji i Italiji*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost.
- Memorialul durerii: Deportarea, dislocarea, dezhădăcinarea – Deportății din Banat. TVR, 1993. <https://www.youtube.com/watch?v=CFK-pfLX9II> (pristupljeno 1. 12. 2022.)
- Messner-Sporšić, Ante. 1931. Kolonije hrvatskih plemića u Banatu. *Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena*, XXVIII (1), 160–207.
- Milin, Miodrag. 2023. Perioada postbelică. Revoluția din Decembrie 1989. Momentul Timișoara. Evoluții bănățene posdecembriste. Coord. Bolovan, Ioan; Rudolf Graf. *O istorie a Banatului. Compendiu*. Cluj-Napoca: Centrul de Studii Transilvane – Editura Școala Ardeleana, 481–530.
- Mixich, Adam. 2014. *Tako je bilo / Așa a fost. Kronika o Hrvatima u Keči / Cronica croaților din Checea*. Craiova: Editura Sitech.

- Mixich, Francisc. 2020. *Genealogia croaților din Checea / Genealogija Hrvata iz Keče*. Craiova: Editura Sitech.
- Olujić, Ivana; Sandra Požar; Petar Radosavljević. 2023. Postoji li još uvijek kajkavski u Keči u Rumunjskoj. Ur. Mikić Čolić, Ana; Maja Glušac. *Standardni i nestandardni idiomi: zbornik radova*. Zagreb: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 137–150.
- Olujić, Ivana; Sandra Požar; Petar Radosavljević. 2025. Banatski kajkavci s dviju strana granice. Ur. Čavrak, Vladimir. *Hrvati u Boki, Zbornik radova sa znanstveno-stručnoga skupa "Hrvati u Boki" održanoga u Boki 21. rujna 2024. godine*. Subotica: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 119–140.
- Popis 1891: Popis stanovništva Ugarske 1891: *A Magyar Korona országinak helységnévtára (1892) I. Általános rész I. Az 1890-iki népszámlálás főbb eredményei vármegyék és községek szerint I. Magyarország 53. Torontál vármegye (1892)*. https://library.hungaricana.hu/hu/view/NEDA_1892_helysegnevtar/?pg=615&layout=s (pristupljeno 28. 8. 2024.)
- Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika. <https://kajkavski.hr/> (pristupljeno 8. 11. 2024.)
- RPL 2021: Recensământul Populației și Locuințelor. <https://www.recensamantromania.ro/rezultate-rpl-2021/rezultate-definitive-characteristici-etno-culturale-demografice/> (pristupljeno 8. 11. 2024.)
- Rusu, Valeriu (ur.). 1984. *Tratat de dialectologie românească*. Craiova: Scrisul românesc.
- Svetopetrić, Ivan; Ana Perić. 2023. *Škrinjica narodnog blaga (riječi lekeničkog kraja)*. Sisak: Agencija lokalne demokracije Sisak.
- Šakić, Vlado; Ljiljana Dobrovšak (ur.). 2020. *Leksikon hrvatskog iseljeničtva i manjina*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Hrvatska matica iseljenika.
- Vujkov, Balint. 1971. *Cvjetovi mećave*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Vulić, Sanja. 2022. *Blago rasutih. Jezik Hrvata u dijaspori, dio II*. Split: Književni krug.
- Živković, Mirko; Berislav Berić; Viktor Vesku. 1962. O srpskim i hrvatskim govorima u Banatu (Nastavak). *Novi život. Časopis temišvarske filijale Saveza književnika Rumunije*, VI (1), 82–89.

Kajkavian Elements in the Memoirs of Adam Mixich from Checea in Romania

Abstract

The Croats who today live in Checea (Keča), Romania, are descendants of Kajkavian Croats who settled in the Banat region coming from Pokuplje at the beginning of the 19th century. According to the latest Romanian census from 2021, there are only about fifteen Croats left in Keča, of whom only a few still speak Kajkavian or any variety of Croatian. One of the Kajkavian Croats from Keča was Adam Mixich (1896–1984), whose memoirs "Tako je bilo / Așa a fost. Kronika o Hrvatima u Keči / Cronica croșilor din Checea" [It was like that. Chronicle of the Croats in Keča] were edited, translated, and published as a bilingual Croatian-Romanian edition in Romania in 2014 by his grandson, Francisc Mixich. In these memoirs, the author, relying on scientific research and archival materials, first presents the origin of the Croats from Keča, then the history of his family, and finally his autobiography, which is simultaneously the history of Keča and the Croats from Keča throughout almost the entire 20th century. Although Adam Mixich tried to write his memoirs in standard Croatian, his language is characterized by numerous peculiarities, among which we can certainly highlight the Kajkavian elements of his native idiom, which we address in this paper.

Ključne riječi: kajkavski, Rumunjska, Adam Mixich, memoari, Keča / Checea
Keywords: Kajkavian dialect, Romania, Adam Mixich, memoirs, Keča / Checea

